

ח. לפסוק עפ"י הזזה"ק

בזה שאננו פוסקים כוותי' דהזהר הקדוש, דאליהו הנביא נתגלה לו, אמאי לא נימא כי הך כללא דתורה לאו בשמות הוא. עיין מאמרו של הרב יעקב הלל בגליון אליבא דהילכתא (כ"ג) הנ"ל, שכחਬ גבי רשב"י והזהה"ק דאליהו נתגלה לו כמבואר בוחר חדש פרשת תבואה (רף נט ע"ג), וכן מובא בראש התקונים, אמאי לא נימא כי תורה לאו בשמות היא, כיוון דהינו נמי בבח"י הנ"ל המבואר בשו"ת חרם סופר ע"ש, וממילא שפיר פסקין כהזהה"ק ע"ש היטב.

אלא דבתר כן נתקשה מהא דנסמות הצדיקים נתגלו לי לרשב"י, ואמאי לא נימא בוה תורה לאו בשמות היא. וחידש שם דرك הגליוי היה מן השמים אבל שוב אח"כ כשהלמד בין החבריא או כתבי הארץ"ל אחר שנתגלו וכדו' הרי דין תורה ממש להם ולאו בשמות אלא כתורה המתברר בארץ ע"ש בארכיות נפלאה.

ט. ספר הזוהר הק' מקובל מרשב"י.

כתב החיד"א בספרו שם הנדלים (מערכת ספרים ו' אות ח') זהר. ראוי לתוב מהרב מהר"א רוזנו ז"ל מצאתי בוחר כי ישן נושא אצל מורי מהר"ם זכות נר"ז, מצאתי כתוב באמת כי ראש המקובלים ר' נחניא ו' הקנה והוא חיבר ספר הבahir ואחריו רשב"י עשה ספר הזוהר וחיבר בו כמה חכורים כמו תיקונים. וכשחת רשב"י ורבי אלעוז וכל הדור ההוא אבדה חכמת הקבלה, עד שהקרה ה' לפני מלך אחד ממלאכי מורה שצוה לחפור במקום אחד על עסקי ממון, ונמצא שם ארון אחד שבו ספר הזוהר ושלח לחכמי אדום ולא ידעו ולא יבינו. שלח אחר היהודים באו אצליו וראו הספר וא"ל אדונינו המלך וזה הספר עישאו חכם אחד והוא עמוק ואין אלו מבינים אותו, אמר ליה וכי אין יהודי בעולם שמיין אותו אמר לו יש במדינת טוליטליה, והמלך שלח הספרים עם גבוריו לטוליטולא וכשראוו הוכמי טוליטולא שמהו בו שמחה גדולה ושלחו למלך מתנות רבות ומשם נחפרסמה הקבלה בישראל, ע"כ מצאתי כתוב מהרב הנז'. והרב יש"ר בספר מצורף לחכמה דף כ"ב כתוב דשמע מפי מנדי אמת שבשנת ש"פ כשבזו הספרדים עיר הידילברינה לקחו מהאקדמי"א כמה אלפיים

ספרים וביניהם ספרי קדש על קלף ובכלל ספר הוהר על כל עשרים וארבעה משא סבל ושולחו הספרים לחשפנים ודוכסים ע"ש.

עתה מזכיר בא ^{1234567 נספח} לידי משפחת ספרים. וראיתי בהעbara בעלמא שעשה פלילות עד ^{1234567 נספח} שכח שainו לתנא אלא לאחרון ופקפק על הנדולות והנוראות אשר בזהר. ולפום ריחטא היית תמייה מאדר על דבריו בכלל ובפרט ורובותינו אריזן דאוריתא מהר"ם קורדזוביד"ז והאר"י זצ"ל בעלי רוח הקדש ואשר נגלה אליהם אליו ובור לטוב וככל הארץ יצא קום ובכמה תבל מליהם הם גנדו ואחריהם כמה קדיש עליוני. ולכון נראה לי כי גם הרבה זיל ידע באמת ובתמים עניין הוהר הקדש, אך בקנאותו על כת האורה שעוברים על בריתות ומיתות ב"ד דתלו עצם בלשנות הוהר בדבריו שוא ושקר, ^{1234567 נספח} לכון הראה פנים לקעקע ביצתם ולומר משומע עת לעשות פקופקים אלו וכוננותו לשמים. וזה ברחמי ידינו לכפתות.

עיין מה שכח רב מהר"ם חאנז זיל במשנת חכמים אות של"ב בעניין אימתי נסדר ספר הוהר, והזהר מביא משניות ובריותות ותוספות. וכחטב הרמ"ק זיל שהיו מימי קדם והוא מרבות בלשון קצר והרשבי בדורשו מביא מהם עכ"ד. ונראה שהיו משניות ובריותות ותוספות בסתרי תורה ג"כ. ואפשר שהיו בכלל הת"ר סדרי משנה שהיו מקדם קדמתה. ועיין מה שכחתי פה לעיל בריש מערכת ב"ית (עיין ברית מנוחה) בס"ד. עכ"ד החיד"א. [ועיין בספר זהרי חמה פרשת וישלח בארכות השתלשלות הדברים].

וכחטב הגומ"ט קרענגייל זצ"ל תלמיד הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד קראקא בעמ"ס מכתב סופר בהגהותיו מנחם ציון; וכמו' המטפה להיעב"ץ האריך להשיג על הוהר שלנו על שנמצא בו גם מאמרם הרבה הרבה מה מזמן האחרון וכחטו בתוכו ע"ש, ואין זה תברא כ"כ דכמו כן מצינו בתלמוד שלנו שנסדר ע"י ר"א ונמצא בו ריבנים שהי' אחר ר"א מלחמת שהי' נושא סידורו כ"כ, וראיתי ריבים שהחליטו לדספר הוהר היה נגלה גם להרמב"ן זיל, ויש להביא ראי' היפך וזה ממ"ש עה"פ נעשה אדם בצלמו בשם הר"י קמחי, והשבח השביה פירושו עד למאוד ע"ש, ולא זכר דכן הוא להדריא בוהר שם ע"ש. ובספר היוחסין דפוס לנידון צד רכ"ד ע"ש.

והנה בספריו הראשונים קורין לספר הזוהר רק בשם סתני תורה, מדרש ידי א/or, או ר' ישראל, מדרשות או ספרים הפנימיים, וכדומה. וע"מ נפש הכמה להר"ם דו ליאון, וספר המנaging לאבן הירחי, ודרשות מהרייזו ע"ש. ומינו דהרביה מאמרי הזוהר כבר הובא בספריו הקדמוניים כמו בילקוט רות רמו ת"ר, וחתקצ"ט, ולא נמצא דברים כאלה רק בוזהר. וכן בספר אוצר הכבוד פ"ה דפסחים הביא בשם מדרש מאמריהם בענין ח' הלכות פסוקות, ונמצא רק בוזהר חילודות, וכן שם בר"ה פ"ב ר"ח הוה אויל וכו' והוא רק בוזהר חדש בראשית ע"ש.

ועל אודות שפקפו איזה מאחרונים על שנמצאו בו דברים הרבה שהמה מזמן אחר רשב", אין זה כל כך מהתימה כמו שכחתי בהגנות מנחם ציון בשם ספר והרי חמה ע"ש. וגם מכילתא דהוא לרבי ישמעאל, ועכ"ז נמצא בו שמות אחרונים כמו ר"א בן ישי, רב שללא, רב אחאי, ר"ח בר אידי, ועכצ"ל ראה"פ דעיקרה לרבי ישמעאל, מ"ט נתחברה בדור אברן ע"י רב, והוסיף בו מין דיל"ג"ב. ובזה תמצוא גם בירושלמי שהוא לרבי יוחנן, ועכ"ז מצינו בו גם שמות אמראים מזמן אהרון כמו ר' יוסי בר בון, ושמואל בנו. וכן במדרשו שיר השירים שם אלקליאון בן הדסה. וכן בספר חזאל, וכן כתלמידו בבלי מצינו הקשה רב אחריו, ועמש"ש בתום ע"ז ע"ש.

וזיל ספר הייחסין: וכן ספר הזוהר המoir לעולם כולו בכבודו הנקרא מדרש ידי א/or שהוא מסודות התורה והקבלה כנוהו על שמו של רשב",Auf" ששהוא לא עשו כולו כמו שהוא, כיון שתלמידיו ובנו ותלמידי תלמידיו עשוונו על מה שקיבלו ממנו, וכמש"ל דהמשנה ספרא ספרי ותוספה כילהו אליבא דר"ע, ואע"פ שאלה הספרים נעשו הרבה שנים אחר מותו ע"ש, הולך וմבהיר שם עוד דכמה פסקי הלכות מרמב"ם זיל אין לו שום עיקר ויסוד, ורק בספר הזוהר מקומו ומקורו מקומו טהור ע"ש. ועכ"ב לשון התהיפות תורת שפקפו על אמיתת עיקר ספר הזוהר, ורוצים ליחסו רק לר"מ די ליאון, אחרי דרבינו בחיי בימי ה', ובפרשת משפטים עה"פ כי ינטו אנשים וגוי' הביא כל לשון הזוהר שם, וא"א שיכשל בו גם רבינו בחיי בכך. וכן הריקאנטי שהיה בזמן הרשב"א, ועכ"ז דברי לשון הזוהר לא ימושו מפה קודש תמיד, ועכ"כ יסכר פי דוברי שקר הדוכרים על צדיק עתק.

תא חוי מה שכתב הגאון המקובל מה"ר שלמה אלקבץ בס' אילית אהבים עה"פ נן נועל וגוי בשם התקונים ז"ל דנהבש רשב"י מפומי דאליהו ז"ל רעהיד להיות ספר הוורד גנו, ובאותו זמן יהנו ממנה מלאכי מעלה עד דאתגלי חתאה בסוף יומיא ע"ש. וכן בספרו מנוט הלווי אחר שהפליג שם מאד על יקרת ספר הוורד אמר כי הציקתני רוח בטני בשמעי דברי המואסים בספר הזה, ימאסם אלקי"ס ע"ש. ובספר דבש לפי מהגאון החוד"א הביא מעשה בא' שמכר ספר הוורד ואקרים בחלמי' שהי' קורין אותו בהמה, ופתרו לי ח"א דהוא ר"ת בערתי הקודש מן הבית ע"ש. והרב מהר"ם קונייז חיבר ספר בן יהאי בו לבש קנאה ירייע אף יצירה ולוחם מלחמת תנופה נגד ספר המטפתה להגאון יעב"ץ מהחל עד כליה.

ושמעתי מאדרמו"ר הגאון מהרש"ס אבדפ"ק קראקה זצ"ל ששמע מאביו הגאון בעל שו"ת חותם סופר, שאמר בוה"ל: זה הוא אחד מהדברים מהופכין שראיתי בעולם, יותר הוא ראוי לספר המטפתה יצא מחתת ידי הר"ם קונייז, והספר בן יהאי יצא מחתה"י הגאון המקובל יעב"ץ, ודפק"ח.

ובמערכת מ' (אות ק"א) כתב בהגהה בתה"ד: ואמנם כבר ידוע התנצלותו של הגאון הייעב"ץ לכל בני עבר, כי דבר בעתו היה והוראת שעה היה, על כי פשחה נגע הצרעת בימי כת ש"ץ ימ"ש, ועיקר לימודם רק בספר הוורד היה, והעניקו בו סטיטים וורה לפיו דרכם ואמונהם, עד שהי' מחזק בטעותם, ע"ב.

ויש לציין למה שכתב הג"מ ר' שרגא וייעונבערג זצ"ל במאמרו בספר זכרון למשה (עמוד קג"א) ז"ל: הנני מעד بعد שמוועה ששמעתי מפה קדשו של מרן הרב הגאון הצדיק מאונסנדארף זצ"ל, שכאשר הביאו לפני החותם סופר זצ"ל את הספר 'בר יהאי' מהחכם מ' משה קונייז ע"ה, פתח ואמר: ערבים עלי דברי דודים שבספר מטפות סופרים מהגאון הייעב"ץ זצ"ל, מעונת ה'בר יהאי', כי אצל בעל החותם סופר זצ"ל היה הגאון הייעב"ץ ברוך ומונסה למאמין בכל דברי חכו"ל, ואת החכם הנ"ל חشد למתקף וועלה, ע"ב.

ולסיומה דמילתא נעהיק דבר נפלא שכתב תלמיד מרן ויע"א, הג"מ רב אליעזר ליפמן ניזאץ זצ"ל אב"ד מאונסנדארף בספרו מי מנוחות (דף מג)

ע"ב): שמעתי כן מפה קדוש אדורמ"ז גאון ישראל קדוש ר' מכובד מהו"ר משה סופר זצ"ל אב"ר ר"מ דק"ק פרעשבורג שאמר בפני רבים מתלמידיו, אילו היה יכולת ביד אדם להעמיד מדרשי רשבי על טהרתן לבסוף מתוך שנותחבר אליהם מחכמי הדורות שאחריו, לא יהיה כלו רק ספר קטן המכמתות 1234567 חנוך הכהן מאוד מהזיך דפים מועטים, ע"ב.

חנוך הכהן

ו. אודות הלימוד בספר שערי אורה

כתב הר"מ קראוניגל זצ"ל בספרו שם הגודלים החדש (שארית ציון מערכת ספרים אחרות קט"ז) שמעתי מכבוד אדמו"ר הה"ג מהו"ר שמעון סופר אבר"ק קראקה שנצעתו מפני כבוד אביו הנאנן בעל שו"ת חותם סופר, זכר כולם לברכה, דאם יתאהה ללמד חכמת הקבלה יבחר רק בספר שערי אורה, המשמחת לב ועינים מאורה, ולדבקה בו כל ימיו וכו'. וצין שם לדברי מהר"א ברודא בהסכםתו בספר שערי אורה.

והנה הסכמת מהר"א ברודא הנ"ל נדפס בכמה מהדורות, ולא מהר"א ברודא כתוב את ההסכם, אלא "הקטן שמעון בן לא"א כהיר"ד משה זצלה"ה צערפשת סופר ונאמן בק"ק ווראנקפורט דמיין" והוא וקנו של מրן החותם סופר זיע"א, שהיה סופר הקהלה. ואחריו חותם גם א' מתלמידי מהר"א ברודא "אני תלמידו הקטן מאיר בן לא"א כהיר"ד אליעזר שי"ף ב"ץ ויל' נאמן דמתא ק"ק ווראנקפורט דמיין". והחותם הראשון הוא ניחו רבינו שמעון סופר זצ"ל בן רבינו משה סופר זצ"ל, אבי רבינו משה זצ"ל אבי רבינו שמואל זצ"ל אבי של מրן החותם זיע"א. וחותם שם משפחתו צערפשת, הוא צערבם, שכידוע זה היה שם משפחתו של מրן זיע"א ושם משפחנת אבותיו, כמבואר בראש ספר מטה לוי (פפ"מ תרג"א) בكونטרס השמות בהערה שם, וב"כ בכתבה זאת זכרון ע"ש. וראה עוד בספר למטה משה (פ"א עמוד צ"ג העירה ס"ד עוד ביאור למשמעות שם המשפחה הנ"ל. וראה שם עוד פרטיהם אודות רבינו שמעון זצ"ל).

וישם בהסכםתו כתוב בתוה"ד: וכאשר שידוע ומפורסם שמנע מורנו ורבנו נר"ז את עצמו במשך זמן רב ליתן הסכםתו על הדפסת ספרים מטעמים המכוסים עמו, ומכ"ש על ספרי קבלה, אך כאשר שהספר הזה נחמד ויקר מאד וגם מפורסם שהאיש האלקרי הקדוש האר"י זיל' ציוה על לימוד ספר הקדוש